

PAPER DETAILS

TITLE: Futbol, Voleybol ve Basketbol Branslarında Aktif Olarak Yer Alan Amatör Sporcuların Algılanan Basari Motivasyonu ile Ebeveyn Tutumlarının Incelenmesi

AUTHORS: Erhan Buyrukoglu, Halil Tanir, Mehmet Özdemir, Sudet Karagöz

PAGES: 172-183

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3723660>

Futbol, Voleybol ve Basketbol Branşlarında Aktif Olarak Yer Alan Amatör Sporcuların Algılanan Başarı Motivasyonu ile Ebeveyn Tutumlarının İncelenmesi

Amateur Athletes Actively Participating in Football, Volleyball and Basketball Branches Examining Parental Attitudes with Perceived Success Motivation

Erhan Buyrukoğlu¹, Halil Tanir², *Mehmet Özdemir³, Sudet Karagöz⁴

¹ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Aydın, Türkiye / erhanbuyrukoglu@gmail.com / 0000-0002-8459-9270

² Uşak Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Uşak, Türkiye / halil.tanir@usak.edu.tr / 0000-0001-5626-8362

³ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Aydın, Türkiye / ozdemirim69@gmail.com / 0000-0003-2213-6403

⁴ İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye / karagozsudet@gmail.com / 0000-0002-0159-095X

*Corresponding author

Özet: Motivasyon, sporcuların hedeflerine ulaşmak için içsel veya dışsal güdülerle hareket etmelerini sağlar. Sporcular performanslarını artırabilmek adına zorlu antrenmanlar ve müsabakalarda motivasyonlarını korurlar. Sportif performansını hakem, antrenör, malzeme, beslenme, iklim, kuvvet, sürat, dayanıklılık, algı, stres, panik, heyecan ve motivasyon gibi iç ve dış faktörler etkilemektedir. Bunların yanı sıra sporcuların ve anne-babanın kişisel özelliklerine göre değişkenlik gösterebilen ebeveyn tutumları sporcu performansını etkileyebilmektedir. Bu nedenle çalışmada amatör sporcuların algılanan başarı motivasyonu ile ebeveyn tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın örneklemini 2022-2023 sezonunda Mardin ilindeki amatör spor kulüplerinde 3 farklı branşta (n=155 futbolcu; n=113 voleybolcu ve n=152 basketbolcu) aktif olarak yer alan 420 (n=176 kadın ve n=244 erkek) gönüllü amatör sporcudan oluşturmaktadır. Katılımcıların algılanan başarı motivasyonlarının belirlenmesinde Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği; ebeveynlerinin tutumlarının belirlenmesinde ise Anne Baba Tutum Ölçeği kullanıldı. Elde edilen veriler SPSS 25.0 paket programında değerlendirildi. Sonuç olarak: Araştırmamızda kullanılan ölçek ve alt boyutlarında cinsiyet değişkeninde istatistiki olarak fark olmadığı, yaş değişkeninde spora özgü ölçeği alt boyutlarından başarısızlıktan kaçınma alt boyutunda istatistiki farklılık olduğu bulunmuştur. Ebeveyn tutumu ve alt boyutlarında yaş değişkeninde istatistiki bir farkın olmadığı, anne eğitim durumu değişkeninde ebeveyn tutum ölçeği alt boyutunda otoriter tutum alt boyutunda istatistiki bir farkın olduğu, spora özgü motivasyon ölçeği alt boyutlarında başarısızlıktan kaçınma ve başarıya ulaşma alt boyutlarında istatistiki bir farkın olduğu, baba eğitim durumunun değişkeninde spora özgü motivasyon ölçeği ve alt boyutlarında istatistiki bir farkın olmadığı, ebeveyn tutumu alt boyutlarından demokratik tutum alt boyutunda istatistiki bir farklılığın olduğu, tespit edilmiştir. Aile gelir durumunda ebeveyn tutum ve ölçek alt boyutlarında istatistiki farklılık olmadığı, spora özgü motivasyon alt boyutlarında başarıya ulaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü boyutlarında istatistiki farkın olduğu, sportif branşa göre ebeveyn tutumları ölçek alt boyutunda demokratik tutum alt boyutunda, spora özgü motivasyon ölçeği alt boyutlarında başarıya ulaşma boyutunda istatistiki olarak farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Amatör sporcu, başarı motivasyonu, ebeveyn tutumu.

Abstract: Motivation enables athletes to act on intrinsic or extrinsic motives to achieve their goals. Athletes maintain their motivation in challenging trainings and competitions in order to improve their performance. Sportive performance is affected by internal and external factors such as referee, coach, equipment, nutrition, climate, strength, speed, endurance, perception, stress, panic, excitement and motivation. In addition to these, parental attitudes, which may vary according to the personal characteristics of athletes and parents, may affect athlete performance. Therefore, this study aims to examine the perceived achievement motivation and parental attitudes of amateur athletes. The sample of the study consists of 420 (n=176 female and n=244 male) volunteer amateur athletes who actively participated in 3 different branches (n=155 football players; n=113 volleyball players and n=152 basketball players) in amateur sports clubs in Mardin province in the 2022-2023 season. The Sport Specific Achievement Motivation Scale was used to determine the perceived achievement motivation of the participants, and the Parental Attitude Scale was used to determine the attitudes of their parents. The data obtained were evaluated in SPSS 25.0 package programme. Results: It was found that there was no statistical difference in the scales and sub-dimensions of sport-specific motivation and parental attitudes in the gender variable, while there was a statistical difference in the sub-dimension of avoidance of failure from the sub-dimensions of the sport-specific scale in the age variable. It was found that there was no statistical difference in the parental attitude and its sub-dimensions in the age variable, there was a statistical difference in the authoritarian attitude sub-dimension in the parental attitude scale sub-dimension in the mother's education status variable, there was a statistical difference in the avoidance of failure and achievement of success sub-dimensions in the sport-specific motivation scale sub-dimension, there was no statistical difference in the sport-specific motivation scale and its sub-dimensions in the father's education status variable, and there was a statistical difference in the democratic attitude sub-dimension of the parental attitude sub-dimensions [t (220) = 3. 502, p= 0.016]. It was determined that there was no statistical difference in parental attitudes and scale sub-dimensions in family income status, there was a statistical difference in the dimensions of the motive to achieve success and the motive to avoid failure from the sub-dimensions of sport-specific motivation, there was a statistical difference in the democratic attitude sub-dimension in the parental attitudes scale sub-dimension according to the sport branch, and there was a statistical difference in the dimension of achieving success in the sub-dimensions of the sport-specific motivation scale.

Keywords: Amateur athlete, success motivation, parental attitude.

Received: 12.02.2024 / Accepted: 25.04.2024 / Published: 30.04.2024

<https://doi.org/10.22282/tojras.1435804>

Citation: Buyrukoğlu, E., Tanir, H., Özdemir, M. & Karagöz, S. (2024). Futbol, Voleybol ve Basketbol Branşlarında Aktif Olarak Yer Alan Amatör Sporcuların Algılanan Başarı Motivasyonu ile Ebeveyn Tutumlarının İncelenmesi, The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS), 13 (2), 172-183.

GİRİŞ

İnsanların gerek sportif gerek sosyal hayatlarında motivasyon önemli bir yere sahiptir. Sosyal hayat içerisinde motivasyonun psikolojik ve fiziksel anlamda da etki ettiği bilinmektedir. Bu durum sporcularda müsabaka ve antrenman döneminde büyük bir etkiye sahiptir. Sportif performansın artmasında çevresel faktörlerin yanı sıra ebeveyn tutumlarının da oldukça önemli etkisi bulunmaktadır (1). Sporda başarının olması için sporcuların güdülenmesi gerekmektedir. Bu durum ilk başta ailede daha sonra da çevrede oluşmaktadır. Sporcuların algılanan başarı motivasyonlarının zihinsel olarak değerlendirilmesinin yanı sıra aile ve çevrenin sergilemiş olduğu tavırda önemli bir etkiye sahiptir (2). Bireysel sporlara nazaran takım sporlarında ebeveyn ve algılanan başarı motivasyonunun genel bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir (1).

Ebeveynlerin spora karşı ilgi duyması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumsal yaygınlaşmasında olumlu bir etkidir. Ebeveynlerin spora karşı tutumu olumlu olduğu takdirde nesiller arasında spora olan ilgide de artış olmaktadır (3,4). Alan yazında bireysel spor branşlarında ebeveyn tutumları üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde çocuğun antrenman ve müsabakalar döneminde pozitif ve negatif yönde sonuçların olduğu görülmektedir (5-15). Bu durum göz önünde bulundurularak takım sporlarında popüler olarak spor branşları içerisinde yer alan futbol, voleybol ve basketbol branşlarında amatör sporcuların algılanan başarı motivasyonu ile ebeveyn tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Modern çağ ile ailelerin çocuklarının başarı ve motivasyonları ile sosyalleşme süreçlerinin spor ile özdeşleştiği yapılan akademik çalışmalarda ifade edilmektedir (16). Aile yapısı ve

statüsü çocukların sportif branş seçimlerinde önemli etkenler arasında yer almaktadır (17). Aileler günümüzde çocukların spor faaliyetlerine katılması için büyük destekler ve olanaklar sağlamaktadır (18). Yapılan araştırmalarda farklı spor dallarındaki tutumların ele alındığı görülmektedir. Literatürde yer alan çalışmalardan yola çıkılarak Türkiye’de popüler spor dalları olan futbol, voleybol ve basketbol branşları ele alınmıştır. Ayrıca çalışma içerisinde başarılı olma güdüsü ve başarısız olma güdüsü ölçek alt boyutlarında incelenmiştir. Bu durum özgünlük değerini ortaya koymaktadır.

Alan yazında yer alan araştırmalar incelendiğinde sportif branş içerisinde en fazla rağbet gören branşın futbol voleybol ve basketbol branşlarının yer aldığı görülmektedir. Futbol oynayan bireylerin takım ruhunun oluşmasında algılanan başarı düzeyi, çevre, aile, arkadaş, yaş ortamının pozitif ve negatif yönlerinin olduğuna yapılan araştırmalarda değinilmektedir. Diğer takım sporlarında bu durumun sonuçlarının aynı olması ile ebeveyn tutumlarının sporcularda büyük bir öneme sahip olduğu kanısı yer almaktadır (19).

Algılanan başarı motivasyonunun pozitif etkisinde spor önemli bir yere sahiptir (20). Sosyal çevrenin ve ebeveyn tutumu sporcuların başarı motivasyonu üzerinde etkisi büyüktür (21). Başarı motivasyonunun oluşmasında negatif süreçler (öfke, kontrol kaybı, ani sinirlenme) olduğu gibi pozitif süreçlerde (güdülenme, odaklanma, algıda seçicilik) yer almaktadır. Başarının elde edilmesinde motivasyonun dışsal etkileri olduğu gibi içsel etkileri de söz konusudur. Bu etkilerin aile bireylerinin tutumları üzerinde büyük ölçüde etki ettiği ifade edilmektedir (22).

Sporun doğası gereği rekabet oldukça büyük bir etkiye sahiptir. Bu durum sporcuların rekabet ortamında başarı motivasyonlarının önemini göstermektedir. Başarı ile sporcuların yapmış oldukları spor branşlarından haz aldıkları ifade edilmektedir. Alan yazında yer alan çalışmalar incelendiğinde sporcuların kişilik özelliklerinde spor branşlarının etkisi olduğu ifade edilmektedir. Bu durum sporcuların çabaları ve becerilerinin sergilenmesi ile performansa dayalı sonuçların başarı getireceği sonucuna varılmasına sebep olmuştur. Lakin bu durum sporcularda negatif yönde olursa sporda başarı motivasyonunun olmadığı kanısı yapılan akademik araştırmalarda bildirilmektedir (20).

Spor branşlarındaki farklılıklar ve sporcuların kişilik özelliklerinin farklılık göstermesi motivasyonların devamlılığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum birçok faktör olmasına karşın ilk olarak aile içerisinde oluşmaktadır. Ailenin sporcuyu desteklemesi motivasyonun artmasında bilimsel çalışmalarda pozitif yönde olduğu ifade edilmektedir. Bununla beraber arkadaş ortamı, sosyal çevre, gelir düzeyi vb. etkenlerin de sporcuların motivasyonunu etkilediği görülmektedir (23).

YÖNTEM

Araştırma Modeli: Bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bir konu hakkındaki herhangi bir konunun saptanmasını sağlayan araştırmalara “betimsel araştırmalar” denilmektedir (24).

Araştırmanın Amacı: Sporcular, zorlu antrenmanlar ve müsabakalarda performanslarını pozitif yönde artırmak ve sergilemek için motivasyonlarını korumaktadırlar. Sportif performansı dışsal ve içsel faktörler etkilemektedir. Diğer bir yandan sporcuların performansını anne- babalarının kişilik özellikleri, ebeveyn tutumları sporcu performansını etkilemektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurularak araştırmamızda amatör sporcuların algılanan başarı motivasyonu ile ebeveyn tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Grubu: Çalışmamızın araştırma grubunu, 2022-2023 sezonunda Mardin ilindeki amatör spor kulüplerinde 3 farklı branşta (n=155 futbolcu; n=113 voleybolcu ve n=152 basketbolcu) aktif olarak yer alan 420 (n=176 kadın ve n=244 erkek) gönüllü amatör sporcu oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması: Analitik kesitsel tipte tasarlanan araştırmanın verileri Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’ndan onay alındıktan sonra yüz yüze görüşme yönteminden yararlanılarak toplandı.

Veri Toplama Araçları: Çalışmada araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, Kuzgun (1972) tarafından geliştirilmiş ve Eldeleklioğlu (1999) tarafından revize edilen “Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği” ile Willis tarafından 1982 yılında geliştirilen Tiryaki ve Gödelek (1997) tarafından Türkçe’ye uyarlaması yapılan “Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği (SÖBMÖ)” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu katılımcıların aile gelir durumu, sportif branş, anne babanın müsabakalara gelme durumu, kardeş sayısı ve baba eğitim durumunu sorgulayan 5 sorudan oluşmaktadır.

Spora Özgü Başarı Motivasyon Ölçeği: Katılımcıların Spora Özgü Motivasyonlarının belirlenmesinde Willis (1992) tarafından geliştirilen ve Tiryaki ve Gödelek (1982) tarafından Türkçeye uyarlanan Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği (SÖBMÖ) ölçeği kullanılmıştır. SÖBMÖ 40 maddeden oluşmakta oluşan “hiçbir zaman, çok az, bazen, oldukça fazla, her zaman” şeklinde derecelendirilen likert tipi bir ölçektir. SÖBMÖ’de güç gösterme güdüsü (12 madde), başarılı olma güdüsü (17 madde) ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü (11 madde) olmak üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır. SÖBMÖ’nün güç gösterme güdüsü alt boyutu ($\alpha=0.81$), başarıya yaklaşma güdüsü ($\alpha=0.82$), başarısızlıktan kaçınma güdüsü alt boyutu ($\alpha=0.80$) olarak hesaplanmıştır. SÖBMÖ’nün ortalama değeri 134.50 ± 23.23 , çarpıklık katsayısı 0.624 ve basıklık katsayısı -0.049’dur.

Anne Baba Tutum Ölçeği: Katılımcıların algılanan anne baba tutumları Kuzgun (1972) tarafından geliştirilen, Kuzgun ve Eldeleklioğlu (2016) tarafından revize edilen 40 maddelik Anne Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) kullanılmıştır. ABTÖ demokratik tutum (15 madde), koruyucu istekçi tutum (15 madde) ve otoriter tutum (10 madde) olmak üzere 3 boyuttan oluşmaktadır. ABTÖ’nün alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayıları demokratik tutum için 0.89, koruyucu-istekçi tutum için 0.82, otoriter tutum için 0.78 olarak hesaplanmıştır. Beşli likert tipi olarak tasarlanan ABTÖ “Hiç uygun değil (1), Çok az uygun (2), Kısmen uygun (3), Oldukça uygun (4),

Tamamen uygun (5)'' şeklinde derecelendirilmiştir. ABTÖ'nün ortalama değeri 128.79±22.06, çarpıklık katsayısı 1.013 ve basıklık katsayısı 0.470 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi: Çalışmada elde edilen veriler SPSS 25.0 paket programında %95 güven aralığında ve $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilerek, verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle ölçümle belirtilen sürekli bir değişken yönünden bağımsız iki gruba ilişkin ortalama

arasındaki farkın manidarlığı Independent Sample T Testi ile belirlenmiş olup, üç veya daha fazla bağımsız gruba ilişkin ortalamaların manidarlığı ise Bağımsız K Örneklem Testlerinden One Way ANOVA ile test edilmiştir. Üç veya daha fazla bağımsız grup arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile yapılan gruplar arası çoklu karşılaştırmalarda varyansların homojen dağılması nedeniyle Post-Hoc Testleri'nden Tukey HSD Testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Cinsiyet	N	%
Kadın	176	41.9
Erkek	244	58.1
Yaş grubu	N	%
18 yaş altı	229	54.5
18 yaş ve üzeri	191	45.5
Sportif branş	N	%
Futbol	155	36.9
Voleybol	113	26.9
Basketbol	152	15.0

Spora Özgü Motivasyona İlişkin Bulgular

Tablo 2. Cinsiyete göre spora özgü motivasyonun karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss±	T testi	
					T	P
Güç gösterme güdüsü	Kadın	176	41.97	7.55	1.361	.174
	Erkek	244	40.96	7.44		
Başarıya ulaşma güdüsü	Kadın	176	55.53	10.10	-0.663	.508
	Erkek	244	56.20	10.23		
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	Kadın	176	37.10	7.96	-0.193	.847
	Erkek	244	37.26	8.81		
Spora özgü motivasyon	Kadın	176	134.60	23.02	0.078	.938
	Erkek	244	134.42	23.42		

$p < .05$

Tablo 3. Yaşa göre spora özgü motivasyonun karşılaştırılması

Değişkenler	Yaş grubu	n	$\bar{X}$	Ss±	T testi	
					T	P
Güç gösterme güdüsü	18 yaş altı	229	41.28	7.74	-0.305	.761
	18 yaş ve üzeri	191	41.51	7.21		
Başarıya ulaşma güdüsü	18 yaş altı	229	55.43	9.79	-1.080	.281
	18 yaş ve üzeri	191	56.51	10.60		
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	18 yaş altı	229	36.34	8.68	-2.254	.025*
	18 yaş ve üzeri	191	38.20	8.08		
Spora özgü motivasyon	18 yaş altı	229	133.06	23.03	-1.389	.166
	18 yaş ve üzeri	191	136.22	23.41		

* $p < .05$

Tablo 1.'de araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcılara ilişkin tanımlayıcı istatistikler görülmektedir. Tüm parametreler için gözlem sayısı 420'dir.

Tablo 2. incelendiğinde spora özgü motivasyon ve alt boyutları olan güç gösterme güdüsü, başarıya ulaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü açısından kadın ve erkek katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Buna göre kadın ve erkek katılımcıların spora özgü motivasyonları ve alt boyutlarının benzerlik gösterdiği ve cinsiyet değişkeninin katılımcıların spora özgü motivasyonlarını, güç gösterme,

başarıya ulaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdülerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 3.'yaşa göre spora özgü motivasyon ve alt boyutları olan güç gösterme güdüsü ve başarıya ulaşma güdüsü açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Ancak yaşa göre spora özgü motivasyonun başarısızlıktan kaçınma güdüsü açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Elde edilen ortalama değerlere göre yaş değişkeninin başarısızlıktan kaçınma güdüsünü etkilediği; 18 yaş ve üzeri katılımcıların başarısızlıktan kaçınma güdülerinin daha yüksek olduğu belirtilebilir.

Tablo 4. Anne eğitim durumuna göre spora özgü motivasyonun karşılaştırılması

Değişkenler	Anne eğitim durumu	N	$\bar{X}$	Ss±	F	P	Fark
Güç gösterme güdüsü	1 İlkokul	205	42.29	7.79	2.091	.101	
	2 Ortaokul	94	40.19	7.47			
	3 Lise	86	40.65	7.41			
	4 Üniversite	35	41.11	5.23			
	5 Toplam	420	41.39	7.49			
Başarıya ulaşma güdüsü	1 İlkokul	205	57.16	11.09	2.976	.031*	1-4
	2 Ortaokul	94	55.02	9.117			
	3 Lise	86	55.51	9.472			
	4 Üniversite	35	52.11	7.565			
	5 Toplam	420	55.92	10.16			
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	1 İlkokul	205	38.25	8.906	3.986	.008*	1-2
	2 Ortaokul	94	35.03	9.195			
	3 Lise	86	37.81	7.049			
	4 Üniversite	35	35.23	5.094			
	5 Toplam	420	37.19	8.460			
Spora özgü motivasyon	1 İlkokul	205	137.70	24.97	3.199	.023*	1-2
	2 Ortaokul	94	130.24	23.17			
	3 Lise	86	133.98	20.64			
	4 Üniversite	35	128.46	14.98			
	5 Toplam	420	134.50	23.23			

*p<.05

Tablo 4.'de anne eğitim durumuna göre spora özgü motivasyon ve alt boyutları olan başarıya ulaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu

görülmektedir ($p<0.05$). Katılımcıların önemli bir çoğunluğunun annesi ilkököl mezunu olup; annesi ilkököl mezunu olan katılımcıların spora özgü motivasyonları, başarıya ulaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdülerini diğer katılımcılardan yüksektir.

Tablo 5. Baba eğitim durumuna göre spora özgü motivasyonun karşılaştırılması

Değişkenler	Baba eğitim durumu	N	$\bar{X}$	Ss±	F	P
Güç gösterme güdüsü	1 İlkokul	111	42.15	8.45	0.843	.471
	2 Ortaokul	109	41.17	7.17		
	3 Lise	131	40.70	7.53		
	4 Üniversite	69	41.78	6.18		
	5 Toplam	420	41.39	7.498		
Başarıya ulaşma güdüsü	1 İlkokul	111	55.92	10.52	2.241	.083
	2 Ortaokul	109	57.94	10.81		
	3 Lise	131	54.79	10.06		
	4 Üniversite	69	54.87	8.27		
	5 Toplam	420	55.92	10.16		
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	1 İlkokul	111	37.08	8.51	0.726	.537
	2 Ortaokul	109	36.43	10.45		
	3 Lise	131	37.31	7.36		
	4 Üniversite	69	38.33	6.63		
	5 Toplam	420	37.19	8.460		
Spora özgü motivasyon	1 İlkokul	111	135.15	24.38	0.343	.794
	2 Ortaokul	109	135.55	25.45		
	3 Lise	111	42.15	8.45		
	4 Üniversite	109	41.17	7.17		
	5 Toplam	131	40.70	7.53		

p<.05

Tablo 5.'de görüldüğü gibi baba eğitim durumuna göre spora özgü motivasyon ve alt boyutları olan güç gösterme güdüsü, başarıya ulaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Bu bulguya

istinaden baba eğitim durumuna göre katılımcıların spora özgü motivasyonlarının, güç gösterme, başarıya ulaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdülerinin benzerlik gösterdiği; baba eğitim durumu değişkeninin katılımcıların spora özgü motivasyonlarını, güç gösterme, başarıya ulaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdülerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 6. Aile gelir durumuna göre spora özgü motivasyonun karşılaştırılması

Değişkenler	Aile gelir durumu	N	$\bar{X}$	Ss±	F	P	Fark
Güç gösterme güdüsü	1 Gelir gidere denk	143	40.90	8.08	1.683	.187	
	2 Gelir giderden fazla	204	42.06	7.12			
	3 Gelir giderden az	73	40.47	7.24			
	4 Toplam	420	41.39	7.49			
Başarıya ulaşma güdüsü	1 Gelir gidere denk	143	55.05	9.21	3.634	.027*	2-3
	2 Gelir giderden fazla	204	57.24	10.82			
	3 Gelir giderden az	73	53.96	9.66			
	4 Toplam	420	55.92	10.16			
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	1 Gelir gidere denk	143	35.92	8.61	9.208	.000*	1-2 2-3
	2 Gelir giderden fazla	204	38.94	8.47			
	3 Gelir giderden az	73	34.81	7.09			
	4 Toplam	420	37.19	8.46			
Spora özgü motivasyon	1 Gelir gidere denk	143	131.86	23.19	5.547	.004*	1-2 2-3
	2 Gelir giderden fazla	204	138.23	23.79			
	3 Gelir giderden az	73	129.23	20.05			
	4 Toplam	420	134.50	23.23			

*p<.05

Tablo 6.'da görüldüğü üzere aile gelir durumuna göre spora özgü motivasyon ve alt boyutları olan başarıya ulaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Farklılaşmanın kaynağını belirlemek amacı ile yapılan çoklu karşılaştırmalardan elde edilen bulgulara göre geliri

giderinden az olan katılımcıların, spora özgü motivasyonlarının, başarıya ulaşma ve başarısızlıktan kaçınma güdülerinin diğer katılımcılardan düşük olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra geliri giderine denk olan katılımcıların spora özgü motivasyonları ve başarısızlıktan kaçınma güdülerinin geliri giderinden fazla olan katılımcılarda daha düşük olduğu ifade edilebilir.

Tablo 7. Sportif branşa göre spora özgü motivasyonun karşılaştırılması

Değişkenler	Sportif branş	N	$\bar{X}$	Ss±	F	P	Fark
Güç gösterme güdüsü	1 Futbol	155	41.43	8.22	0.026	.974	
	2 Voleybol	113	41.25	6.63			
	3 Basketbol	152	41.44	7.36			
	4 Toplam	420	41.39	7.49			
Başarıya ulaşma güdüsü	1 Futbol	155	57.67	11.48	5.211	.006*	1-2
	2 Voleybol	113	53.65	9.31			
	3 Basketbol	152	55.82	8.99			
	4 Toplam	420	55.92	10.16			
Başarısızlıktan kaçınma güdüsü	1 Futbol	155	37.88	10.14	0.848	.429	
	2 Voleybol	113	36.65	7.00			
	3 Basketbol	152	36.88	7.51			
	4 Toplam	420	37.19	8.46			
Spora özgü motivasyon	1 Futbol	155	136.99	27.43	1.819	.163	
	2 Voleybol	113	131.56	20.54			
	3 Basketbol	152	134.14	20.10			
	4 Toplam	420	134.50	23.23			

*p<.05

Tablo 7. incelendiğinde sportif branşa göre spora özgü motivasyon ve alt boyutları olan güç gösterme güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı anlaşılmaktadır ($p>0.05$). Ancak sportif branşa göre

spora özgü motivasyonun bir başka alt boyutu olan başarıya ulaşma güdüsü açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiş olup ($p<0.05$); futbolcuların başarıya ulaşma güdülerinin voleybolculardan yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Cinsiyete göre ebeveyn tutumunun karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss±	T testi	
					T	P
Demokratik tutum	Kadın	176	53.11	10.76	-1.199	.231
	Erkek	244	54.42	11.21		
Koruyucu istekçi tutum	Kadın	176	48.22	9.81	0.414	.679
	Erkek	244	47.80	10.25		
Otoriter tutum	Kadın	176	27.22	7.33	0.651	.515
	Erkek	244	26.74	7.64		
Algılanan anne baba tutumu	Kadın	176	128.55	20.64	-0.189	.851
	Erkek	244	128.96	23.07		

p<.05

Tablo 8. ebeveyn tutumunun ve alt boyutları olan algılanan demokratik tutum, koruyucu istekçi tutum ve otoriter tutum açısından kadın ve erkek katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı anlaşılmaktadır

($p>0.05$). Buna göre kadın ve erkek katılımcıların algıladıkları anne baba tutumunun benzerlik gösterdiği ve cinsiyet değişkeninin algılanan anne baba tutumunu, algılanan demokratik, koruyucu istekçi ve otoriter tutumu etkilemediği söylenebilir.

Tablo 9. Yaşa göre ebeveyn tutumunun karşılaştırılması

Değişkenler	Yaş grubu	N	$\bar{X}$	Ss±	T testi	
					T	P
Demokratik tutum	18 yaş altı	229	53.93	9.96	0.114	.909
	18 yaş ve üzeri	191	53.81	12.22		
Koruyucu istekçi tutum	18 yaş altı	229	48.62	10.29	1.438	.151
	18 yaş ve üzeri	191	47.20	9.74		
Otoriter tutum	18 yaş altı	229	27.12	7.68	0.530	.597
	18 yaş ve üzeri	191	26.73	7.30		
Algılanan anne baba tutumu	18 yaş altı	229	129.67	22.33	0.892	.373
	18 yaş ve üzeri	191	127.74	21.74		

$p<.05$

Tablo 10. Anne eğitim durumuna göre ebeveyn tutumunun karşılaştırılması

Değişkenler	Anne eğitim durumu	N	$\bar{X}$	Ss±	F	P	Fark
Demokratik tutum	1 İlkokul	205	55.26	11.95	2.375	.070	
	2 Ortaokul	94	53.13	9.30			
	3 Lise	86	52.42	10.97			
	4 Üniversite	35	51.31	8.98			
	5 Toplam	420	53.87	11.03			
Koruyucu istekçi tutum	1 İlkokul	205	48.04	10.00	0.769	.512	
	2 Ortaokul	94	47.20	9.46			
	3 Lise	86	49.17	11.38			
	4 Üniversite	35	46.74	8.42			
	5 Toplam	420	47.98	10.06			
Otoriter tutum	1 İlkokul	205	26.92	7.93	6.915	.000*	1-3 2-3
	2 Ortaokul	94	24.69	7.05			
	3 Lise	86	29.66	6.73			
	4 Üniversite	35	26.43	5.89			
	5 Toplam	420	26.94	7.50			
Algılanan anne baba tutumu	1 İlkokul	205	130.22	23.76	2.017	.111	
	2 Ortaokul	94	125.02	18.28			
	3 Lise	86	131.26	23.69			
	4 Üniversite	35	124.49	14.34			
	5 Toplam	420	128.79	22.06			

* $p<.05$

Tablo 11. Baba eğitim durumuna göre ebeveyn tutumunun karşılaştırılması

Değişkenler	Baba eğitim durumu	N	$\bar{X}$	Ss±	F	P	Fark
Demokratik tutum	1 İlkokul	111	52.40	10.38	3.502	.016*	1-2
	2 Ortaokul	109	56.75	11.82			
	3 Lise	131	53.11	11.33			
	4 Üniversite	69	53.16	9.48			
	5 Toplam	420	53.87	11.03			
Koruyucu istekçi tutum	1 İlkokul	111	47.23	10.17	0.438	.726	
	2 Ortaokul	109	47.83	9.54			
	3 Lise	131	48.22	10.63			
	4 Üniversite	69	48.93	9.65			
	5 Toplam	420	47.98	10.06			
Otoriter tutum	1 İlkokul	111	26.68	7.35	1.628	.182	
	2 Ortaokul	109	25.83	7.65			
	3 Lise	131	27.47	7.66			
	4 Üniversite	69	28.12	7.11			
	5 Toplam	420	26.94	7.50			
Algılanan anne baba tutumu	1 İlkokul	111	126.32	22.02	0.755	.520	
	2 Ortaokul	109	130.41	22.07			
	3 Lise	131	128.79	23.33			
	4 Üniversite	69	130.20	19.60			
	5 Toplam	420	128.79	22.06			

* $p<.05$

Tablo 9.'da görüldüğü gibi yaşa göre ebeveyn tutumunun ve alt boyutları olan algılanan demokratik tutum, koruyucu istekçi tutum ve otoriter tutum açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu bulguya göre yaş değişkeninin algılanan anne baba tutumunu, algılanan demokratik, koruyucu istekçi ve otoriter tutumu etkilemediği; yaşa bağlı olmaksızın katılımcıların algıladıkları anne baba tutumlarının benzerlik gösterdiği belirtilebilir.

Tablo 10.'da anne eğitim durumuna göre ebeveyn tutumunun ve alt boyutları olan algılanan demokratik tutum ve koruyucu istekçi tutum açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma gözlenmezken ($p>0.05$); algılanan otoriter tutum açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma gözlenmektedir

Tablo 12. Aile gelir durumuna göre ebeveyn tutumunun karşılaştırılması

Değişkenler	Aile gelir durumu	N	$\bar{X}$	Ss±	F	P
Demokratik tutum	1 Gelir gidere denk	143	53.90	10.58	1.151	.317
	2 Gelir giderden fazla	204	54.46	11.33		
	3 Gelir giderden az	73	52.18	11.04		
	4 Toplam	420	53.87	11.03		
Koruyucu istekçi tutum	1 Gelir gidere denk	143	48.20	10.81	0.794	.453
	2 Gelir giderden fazla	204	48.30	9.89		
	3 Gelir giderden az	73	46.63	8.96		
	4 Toplam	420	47.98	10.06		
Otoriter tutum	1 Gelir gidere denk	143	26.69	7.81	2.846	.059
	2 Gelir giderden fazla	204	27.70	7.11		
	3 Gelir giderden az	73	25.32	7.78		
	4 Toplam	420	26.94	7.50		
Algılanan tutum	1 Gelir gidere denk	143	128.80	23.15	2.227	.129
	2 Gelir giderden fazla	204	130.46	21.50		
	3 Gelir giderden az	73	124.12	21.03		
	4 Toplam	420	128.79	22.06		

$p<.05$

Tablo 12.'de görüldüğü üzere aile gelir durumuna göre algılanan tutum ve alt boyutları olan koruyucu istekçi tutum ve otoriter tutum açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma mevcut değildir ($p>0.05$). Bu

($p<0.05$). Bu durum annesi lise mezunu olan katılımcıların anne babalarını diğer katılımcılara göre daha otoriter olarak algıladıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 11.'de görüldüğü gibi baba eğitim durumuna göre ebeveyn tutumunun ve alt boyutları olan algılanan koruyucu istekçi tutum ve otoriter tutum açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır ($p>0.05$). Ancak baba eğitim durumuna göre algılanan anne baba tutumunun demokratik tutum alt boyutu açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır ($p<0.05$). Yapılan çoklu karşılaştırmalara göre babası ortaokul mezunu olan katılımcılar anne babalarını babası ilköğretim mezunu olan katılımcılara göre daha demokratik olarak algılamaktadırlar.

nedenle aile gelir durumunun katılımcıların ebeveyn tutumunu etkilemediğini; katılımcıların gelir durumu fark etmeksizin ebeveyn tutumunun benzer olduğunu ifade etmek mümkündür.

Tablo 13. Sportif branşa göre ebeveyn tutumunun karşılaştırılması

Değişkenler	Sportif branş	N	$\bar{X}$	Ss±	F	P	Fark
Demokratik tutum	1 Futbol	155	54.63	11.51	4.006	.019*	1-2
	2 Voleybol	113	51.39	11.08			
	3 Basketbol	152	54.95	10.26			2-3
	4 Toplam	420	53.87	11.03			
Koruyucu istekçi tutum	1 Futbol	155	49.34	9.88	2.292	.102	
	2 Voleybol	113	47.30	9.61			
	3 Basketbol	152	47.09	10.47			
	4 Toplam	420	47.98	10.06			
Otoriter tutum	1 Futbol	155	27.25	7.26	0.220	.802	
	2 Voleybol	113	26.68	7.30			
	3 Basketbol	152	26.82	7.93			
	4 Toplam	420	26.94	7.50			
Algılanan anne baba tutumu	1 Futbol	155	131.22	22.97	2.310	.100	
	2 Voleybol	113	125.37	21.02			
	3 Basketbol	152	128.86	21.68			
	4 Toplam	420	128.79	22.06			

* $p<.05$

Tablo 13. incelendiğinde sportif branşa göre ebeveyn tutumunun alt boyutu olan algılanan demokratik tutum açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu anlaşılmaktadır ($p<0.05$). Buna göre sportif branş değişkeninin ebeveyn tutumunun bir alt boyutu

olan algılanan demokratik tutumu etkilediği; futbol ve basketbol branşı ile uğraşan katılımcıların ebeveynlerinin voleybol branşı ile uğraşan katılımcılara göre daha demokratik olarak algıladıkları söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sosyal yaşantı, psikolojik oluşum eğitim döneminden önce ailede başlar. Bu dönemde ebeveyn çocuk sosyal ilişkisinin temellerinin yanı sıra çocuğun kendisini ifade etme becerileri de kazanılmaktadır. Çocuğun iyi ve kökü kavramlarını kazanmasında ve hayat boyunca bu kavramları kullanacak seviyede olmasını etkileyenler ebeveynlerdir. Ebeveynlerden kazanılan bu değerler ebeveyn çocuk ilişkisinde kritik öneme sahiptir (29). Bu kazanımlarla ile birlikte çocuk sosyal çevresinin oluşumunu ilk ebeveyn tarafından verildiği görülmektedir (30).

Çalışmamızda sportif branşlarda (Futbol, Voleybol, Basketbol), futbol branşının (N:155, %36,9) diğer spor branşlarına göre daha fazla rağbet gördüğü, cinsiyet değişkeninde kadınlara nazaran erkeklerin (N:244, %58.1) katılımın daha pozitif yönde olduğu, yaş değişkeninde ise 18 yaş altı katılımcıların (N: 229, %54.5) 18 yaş ve üstü katılımcılara oranla daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 1.)

Araştırmamızda cinsiyet değişkeninde spora özgü motivasyona ilişkin istatistiki olarak bir farklılığın görülmediği sonucuna ulaşılmıştır (Tablo, 2). Spora özgü motivasyona ilişkin cinsiyet değişkeninde alan yazında yer alan çalışmalar incelendiğinde; Er vd. (2003) kadınların erkeklere nazaran güç gösterme güdüsünde istatistiki anlamlılığın daha yüksek olduğu ifade edilmektedir. Erman vd. (2004) istatistiki olarak bir anlamlılığın cinsiyet değişkeninde istatistiki olarak farklılık görülmediğini açıklarken Can vd. (2010) cinsiyet değişkeninde istatistiki farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Elit sporcular üzerine yapılan bir araştırmada ise erkek sporcular lehine araştırma sonucunun tespit edildiği görülmektedir (12). Bir başka araştırmada ise bu durum, kadınlara oranla erkek basketbol sporcularının güç gösterme puanlarının daha yüksek olduğu yönünde açıklanmaktadır (6). Kadınlar üzerine voleybol, hentbol ve futbol branşlarında yapılan bir araştırmada başarısızlıktan kaçınma güdüsünün futbol ve voleybol branşlarında yüksek olduğu, güç gösterme güdüsünün hentbol sporcularında daha yüksek olduğu, başarıya yaklaşma güdüsünde ise futbol branşında yer alan kadın sporcuların puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (33). Cinsiyet değişkeninde, kızların başarı odaklı çalışmalarından dolayı başarısızlıktan kaçınma motivasyonları daha yüksek çıkarken erkeklerde ise güç gösterme güdüsü spora özgü motivasyonları ve başarısızlıktan kaçınma güdülerin kızlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda erkelerin güçlü olma ve başarısız olma güdülerini erkek kişilik özellikleri açısından önemli olmaktadır. Tüm bu çalışmalarda spora özgü motivasyonun cinsiyet faktörüne etkisinin farklı sonuçlar olması yapılan sportif branşlarına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmamızda, yaş değişkeni sonuçlarına bakıldığında spora özgü motivasyon alt boyutlarından güç gösterme başarıya ulaşma güdüsü açısından bir farklılık görülmez iken başarısızlıktan kaçınma alt boyutunda bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir (Tablo, 3). Taekwondo, güreş ve boks sporlarında elit seviyedeki sporcular üzerine yapılan araştırmada 24 yaş altı ve 24 yaş üstü sporcularda istatistiki olarak bir farklılığın olduğu, bu farkın ise yaş ilerledikçe sporcularda başarı ve motivasyonunun arttığı yönünde ifade

edilmiştir (35). Takım sporları üzerine yapılan bir çalışmada 18 yaş altı ve 18 yaş üstü sporcuların güç gösterme alt boyutunda istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür (36). 13 yaş ve 34 yaş arasındaki futbol sporcuları ile yapılan araştırmada Soyer vd. (2010) istatistiki olarak bir farklılığın olmadığı sonucuna varmışlardır. Grekoromen milli sporcuları üzerine yapılan bir araştırmada Kaya ve Günay (2020) istatistiki olarak bir farklılığın olmadığını araştırmalarında belirtmişlerdir. Benzer bir çalışmada Yetiş vd. (2022) spora özgü motivasyonu ile yaş arasında istatistiki bir anlamlılık olmadığını belirtmektedirler. Tüm bu çalışmalar sonucunda yaş faktörüne bakıldığında 18 yaş altı bireylerde sporda başarılı olarak güç gösterme güdülerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmamızda anne eğitim durumunda spora özgü motivasyon alt boyutlarında başarısızlıktan kaçınma ve başarıya ulaşma güdüsünde istatistiki olarak anlamlılığın olduğu tespit edilmiştir (Tablo, 4). Ayten ve Güven (2023), Özyalvaç (2010) ve Mülhim (2018) yapmış oldukları araştırma sonuçlarına göre anne eğitim durumuna göre istatistiki olarak bir farklılaşmanın olmadığı belirtilmektedir.

Araştırmamızda baba eğitim durumunda spora özgü motivasyon ve alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (Tablo, 5). Literatürde yer alan Altay ve Koç (2022), Mülhim (2018), Ayten ve Güven (2023) ve Özyalvaç (2010)'ın yapmış oldukları araştırma sonuçlarının ise araştırma sonucumuz ile aynı olduğu ve araştırma sonucumuzu destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Babanın eğitim durumunda eğitim seviyesi düşük olan babaların çocuklarının geleceğini sporda olduğunu düşünme ihtimali olduğu için spora özgü motivasyonlarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Araştırmamızda spora özgü motivasyon ve alt boyutlarından başarıya ulaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdüsü açısından katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir (Tablo, 6). Ailenin gelir seviyesi düştükçe çocukların sporda başarılı olması için yüksek düzeyde bir motivasyona sahip olmaktadırlar. Çocuklarının geleceği açısından sporda başarılı olamama korkusu yaşadıkları düşünülmektedir. Yiğit (2019) yapmış olduğu aile gelir durumuna göre spora özgü motivasyon ve alt boyutlarında istatistiki olarak bir farklılığın olmadığını açıklamaktadır.

Sportif branşa göre spora özgü motivasyon ve alt boyutlarına ilişkin istatistiki sonuçlar araştırmamız bazında incelendiğinde başarısızlıktan kaçınma güç gösterme güdüsü alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmez iken başarıya ulaşma güdüsü alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre futbol branşında yer alan katılımcıların voleybol ve basketbol branşlarında yer alan katılımcılara oranla başarıya ulaşma güdüsü bakımından daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo,7). Branşa özgü motivasyonda popüler olan futbol branşında başarıya ulaşma güdüsünün çok yüksek olduğu bunu da spora özgü motivasyonu etkilediği görülmektedir. Erman vd., (2004) yapmış oldukları araştırmada istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olmadığını ifade edilmektedir. Yiğit (2019) ise öğrenciler üzerine yapmış olduğu çalışmada farklı spor

branşlarında istatistiki olarak bir anlamlı farkın olmadığı sonucuna varmıştır.

Ebeveyn tutumu cinsiyet değişkeninde incelendiğinde; Araştırmamızda anne baba tutumun ve alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo, 8). Yılmaz (2009) üniversite öğrencileri üzerine yapmış olduğu araştırmada cinsiyet değişkeni bakımından erkek öğrencilerin ebeveyn tutumları bakımından alt boyutlarda otoriter ve koruyucu algılarında istatistiki farklılık görülür iken, kız öğrencilerde ebeveyn tutumlarında demokratik alt boyutunda istatistiki olarak bir farklılığın olduğu ifade edilmiştir. Alan yazında yer alan Durmuş (2020), Topal (2019), Keskin (2006), Öncü ve Güven (2011) araştırmalarında istatistiki olarak ebeveyn tutumlarında cinsiyet değişkeninde bir farklılık tespit etmemişlerdir. Bu araştırma sonuçlarının araştırmamızın sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmüştür.

Yaşa göre ebeveyn tutumları ve alt boyutunda araştırmamızda istatistiki olarak araştırmamızda anlamlılık görülmemiştir (Tablo, 9). Genç elit sporcular üzerine İngiltere’de yapılan bir araştırmada ebeveynlerin yaş değişkeni bakımından erken yaşta çocukların spora teşvik edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır (48).

Eri (2018) ebeveyn tutumu üzerine yapmış olduğu araştırmada anne eğitim durumunun otoriter ve demokratik tutum alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ifade edilmektedir. Araştırma sonucunuza göre ebeveyn tutumu ölçek ve alt boyutlarında anne eğitim durumunda algılanan otoriter tutum alt boyutunda istatistiki olarak bir farklılık görülür iken koruyucu istekçi tutum ve demokratik tutum alt boyutlarında istatistiki olarak bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo, 10).

Baba eğitim durumunun ebeveyn tutumu üzerine sonuçları araştırmamızda incelendiğinde demokratik tutum alt boyutunda istatistiki bir anlamlılık görülmektedir. Ayrıca aynı sonuçlar incelendiğinde otoriter tutum ve koruyucu istekçi tutum alt boyutlarında istatistiki bir farklılık görülmemektedir (Tablo, 11). Eri (2018) yapmış olduğu çalışmada koruyucu istekçi tutum ve demokratik tutum alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilmektedir.

Araştırmamızda aile gelir durumu değişkeni ebeveyn tutumları incelendiğinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir (Tablo, 12). Aile gelir durumuna göre ebeveyn tutumları incelendiğinde Örel ve Tezcan Kardeş

Kaynaklar

1. Layard R. Happiness: Lessons from a New Science. London: Allen Lane/Penguin Books; 2005.
2. Roberts GC, Treasure D.C, Conroy DE. Understanding the dynamics of motivation in sport and physical activity: an achievement goal interpretation. In G. T and R. C. E (Ed.), Handbook of Sport Psychology (Third Edition). John Wiley and Sons; 2007.
3. Ayhan B, Özel B. Üniversite öğrencilerinin boş zaman tutumları ile yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uluslararası Spor Kültürü ve Bilimi Dergisi. 2020; 8 (3): 154-166.
4. Durmuş D. Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere olan bakış açılarının belirlenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. [Ankara]: Ankara Üniversitesi; 2020.

(2022) yapmış oldukları araştırmada istatistiki olarak bir anlamlılık tespit etmişlerdir.

Tablo 13 de sportif branşa göre ebeveyn tutumunun alt boyutunda algılanan demokratik tutum alt boyutunda istatistiki olarak bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre sportif branş değişkeninin ebeveyn tutumunun bir alt boyutu olan algılanan demokratik tutumu etkilediği; futbol ve basketbol branşı ile uğraşan katılımcıların ebeveynlerinin voleybol branşı ile uğraşan katılımcılara göre daha demokratik olarak algıladıkları söylenebilir.

Sonuç olarak; Spora özgü motivasyon ve ebeveyn tutumları ölçekleri ve alt boyutlarında cinsiyet değişkeninde istatistiki olarak fark olmadığı, yaş değişkeninde spora özgü ölçeği alt boyutlarından başarısızlıktan kaçınma alt boyutunda istatistiki farklılık olduğu, ebeveyn tutumu ve alt boyutlarında yaş değişkeninde istatistiki bir farkın olmadığı, anne eğitim durumu değişkeninde ebeveyn tutum ölçeği alt boyutunda otoriter tutum alt boyutunda istatistiki bir farkın olduğu, spora özgü motivasyon ölçeği alt boyutunda başarısızlıktan kaçınma ve başarıya ulaşma alt boyutlarında istatistiki bir farkın olduğu, baba eğitim durumunun değişkeninde spora özgü motivasyon ölçeği ve alt boyutlarında istatistiki bir farkın olmadığı, ebeveyn tutumu alt boyutlarından demokratik tutum alt boyutunda istatistiki bir farklılığın olduğu, aile gelir durumunda ebeveyn tutum ve ölçek alt boyutlarında istatistiki farklılık olmadığı, spora özgü motivasyon alt boyutlarından başarıya ulaşma güdüsü ve başarısızlıktan ulaşma güdüsü boyutlarında istatistiki farkın olduğu, sportif branşa göre ebeveyn tutumları ölçek alt boyutunda demokratik tutum alt boyutunda, spora özgü motivasyon ölçeği alt boyutlarında başarıya ulaşma boyutunda istatistiki olarak farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Etik Metni: Bu makalede araştırma sürecinde, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Araştırma ve Etik Kurulu 05.06.2023 tarihli 31906847/050.04.04-08-400 sayılı 46 nolu karar ile yayın etiği hükümlerine uygun olduğu onaylanmıştır.

Çıkar Çatışması: Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %40 iken ikinci, üçüncü ve dördüncü yazarın katkı oranı %20’dir.

Destek: Bu çalışma 2023/4 TÜBİTAK 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılımı Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir.

5. Abakay U. Futbolcu- antrenör iletişiminin farklı statülerdeki futbolcuların başarı motivasyonu ile ilişkisi. [Doktora Tezi]. [Ankara]: Gazi Üniversitesi; 2010.
6. Aktaş Z, Çobanoğlu G, Yazıcılar İ, Er N. Profesyonel basketbolcularda spora özgü başarı motivasyonu düzeyinin cinsiyetler açısından karşılaştırılması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2006; 5(2): 55-59.
7. Aktop A. Spora özgü başarı motivasyonu ile psikolojik ve yapısal özellikler arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. [Antalya]: Akdeniz Üniversitesi; 2002.
8. Bora V.M. Beden eğitimi öğretmenleri ve sporcu öğrenciler arasındaki iletişimin sportif başarı motivasyonu ile ilişkisi. [Yüksek Lisans Tezi]. [Şanlıurfa]: Harran Üniversitesi; 2013.
9. Can Y, Soyer F, Güven H, Hergüner G, Bayansaldüz M, Tetik B. Sporculardaki başarı motivasyonu ile takım birlikteliği

- arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2010; 7(1): 226-239.
10. Çam İ. Sporda bir olgu olarak motivasyon ve motivasyonun sportif performans üzerine etkileri (1989 – 1990 Türkiye deplasmanlı hentbol bayanlar liginde oynayan takımlar üzerinde bir araştırma[Yüksek Lisans Tezi]. [İzmir]: Dokuz Eylül Üniversitesi; 1990.
 11. Duman S. Türkiye 1. liglerinde mücadele eden futbol, hentbol ve voleybol takımlarının (Bayan-Erkek) başarı motivasyonu farklılıkları ve sportif tecrübe dağılımlarının başarı motivasyonlarına etkisi. [Yüksek Lisans Tezi]. [Kırıkkale]: Kırıkkale Üniversitesi; 2002.
 12. Engür M. Elit sporcularda başarı motivasyonunun, durumluk kaygı düzeyleri üzerindeki etkisi. [Yüksek Lisans Tezi]. [İzmir]: Ege Üniversitesi; 2002.
 13. Grehanbenna P.B. Kadın yüzücülerin yüzme sporunu seçmelerinde motive eden faktörler: (İstanbul – Tebriz karşılaştırması). [Yüksek Lisans Tezi]. [İstanbul]: Bahçeşehir Üniversitesi; 2015.
 14. Kılınç M, Ulucan H, Kaya K, Türk çapar Ü. Takım sporu yapanların motivasyon düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2012; 11 (2): 133-144.
 15. Tsaor S.H, Yen C.H, Hsiao S.L. Transcendent experience, flow and happiness for mountain climbers. International Journal Of Tourism Research. 2013; 15 (4): 360-374.
 16. Wheeler S. The significance of family culture for sports participation. International Review for the Sociology of Sport, 2011; 47(2): 235- 252.
 17. Yücel AS, Kılıç B, Korkmaz M, Göral K. Spor yapan çocukların spor tercihleri ve bunu etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi. Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi. 2015; 5(14): 20-54.
 18. Güven, Ö. ve Öncü, E. Beden eğitimi ve spora katılımında aile faktörü. Aile ve Toplum. 2006; 3(10): 81-90.
 19. Vollmer F. The relationship between expectancy and academic achievement- how can it be explained british. Journal of Education Psychology. 1986; 56 (1): 64-74.
 20. Tiryaki Ş, Gödelek E. Spora Özgü başarı motivasyonu ölçeğinin Türk sporcuları için uyarlanması çalışması. Ankara: I. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu Bildiri Kitabı. Bağırhan Yayınları; 1997; 128-141.
 21. Turhan, M. Profesyonel Futbolcularda depresyon düzeyi, anksiyete düzeyi ve kişilik özellikleri ile sporda başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. [İstanbul]: İstanbul Maltepe Üniversitesi; 2009.
 22. Gill DL. Psychological dynamics of sport, champaign: IL. Human Kinetics Publishers. 1986.
 23. Türkmen M. Investigation of the relationship between academic and sport motivation orientations, Middle-East Journal of Scientific Research, 2013; 16 (7): 1008-1014.
 24. Karasar N. Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (28. Basım); 2015.
 25. Kuzgun Y. Ana-Baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. [Doktora Tezi]. [Ankara]: Hacettepe Üniversitesi; 1972.
 26. Eldeleklioğlu J. Ana baba tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1999; 13(1): 69-77.
 27. Willis D.J. Three scales to measure sport related motives in sports. Journal of Sport Psychology. 1982; (4): 338-353.
 28. Kuzgun Y, Eldeleklioğlu J. Ana Baba Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2016; 12(1): 69-77.
 29. Çetinkale E. 11. Sınıf öğrencilerinin denetim odakları, problem çözme becerileri ve algılanan ana baba tutumları arasındaki ilişkinin cinsiyet ve akademik alan değişkenleri açısından incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. [Konya]: Selçuk Üniversitesi; 2006.
 30. Günalp A. Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray ili örneği). [Doktora Tezi]. [Konya]: Selçuk Üniversitesi; 2007.
 31. Er N, Çobanoğlu G, Er,G, Zekioğlu A, Yazıcılar İ. Sporda başarı motivasyonunun cinsiyetler açısından analizi. 10-11 Ekim 2003 Ankara: Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresinde Sunulmuş Poster Bildiri Kitabı; 2003.
 32. Erman AK, Şahan A, Can S. Sporcu bayan ve erkeklerin spora özgü başarı motivasyonlarının karşılaştırılması. 10th ICHPER Sd European Congress and TSSA 8th International Sport Science Congress. 2004; 75.
 33. Yaman M, Duman S, Hergüner G. Türkiye 1. ligindeki müsabık voleybolcu, hentbolcu ve futbolcu bayanlar arasındaki başarı motivasyonu farklılıklarının araştırılması, Eğitim Araştırmaları Dergisi. 2001; (25): 102-107.
 34. Yetiş Ü, Aytaç KY, Koparal F. Malatya okul sporları gençler b basketbol turnuvasına katılan 14-15 yaş kız ve erkek takımlarının spora özgü başarı motivasyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi. 2022; (Özel Sayı 2): 1011-1025. Doi.org/10.38021/asbid.1209600
 35. Kusan O.Güreş, Boks, Taekwondo branşındaki elit düzeydeki sporcuların başarı motivasyonunun çeşitli değişkenlere göre değerlendirmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. [Ankara]: Gazi Üniversitesi; 2014.
 36. Kartal Z, Güvendi B, Türksoy A, Altıncı E.E. Takım sporcularının imgeleme kullanımları ile başarı motivasyonları arasındaki ilişki. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi. 2017; 7(1): 41-53.
 37. Soyer F, Can Y, Güven H, Hergüner G, Bayansaldız M, Tetik B. Sporculardaki başarı motivasyonu ile takım birlikteliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2010; 7 (1): 226-239.
 38. Kaya DG, Günay M. Güreş grekoromen milli sporcularının imgeleme ve başarı motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2020; 18 (3): 62-72.
 39. Ayten A, Güven Ö.F. Sigara içme arzusu ve dindarlık ilişkisinde genel öz yeterliliğin aracı rolünün incelenmesi: Lise öğrencileri üzerine nicel bir araştırma, İlahiyat Tetkikleri Dergisi. 2023; (59): 71-81.
 40. Özyalvaç N.T. Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). [Yüksek Lisans Tezi]. [Konya]: Selçuk Üniversitesi; 2010.
 41. Mülhim M.A. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi: Bartın üniversitesi örneği. [Yüksek Lisans Tezi]. [Bartın]: Bartın Üniversitesi; 2018.
 42. Altay A, Koç H. Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu ile dijital oyun oynama motivasyonu arasındaki ilişkinin kadın ve erkek öğrenciler arasındaki farklılıklar açısından incelenmesi. Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi. 2022; 2 (1): 45-60.
 43. Yiğit S. Öğrencilerin spora özgü başarı ve motivasyon düzeylerinin incelenmesi. Araştırmacı Dergisi. 2019; (7)1: 249-258.
 44. Yılmaz M.T. Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları (self-compassion) ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. [Konya]: Konya Selçuk Üniversitesi; 2009.
 45. Topal Ç. Ortaokul ve lisede öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının fiziksel aktivite düzeylerine göre incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. [İstanbul]: Marmara Üniversitesi; 2019.
 46. Keskin V. Çocuklarını spora yönlendiren anne ve babaların beklentileri. [Yüksek Lisans Tezi]. [Afyon]: Afyon Kocatepe Üniversitesi; 2006.

47. Öncü E, Güven Ö. Ana-Babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi. 2011; 2 (2): 28-37.
48. Baxter-Jones ADG, Maffulli N. Parental influence on sport participation in elite young athletes. The Journal Of Sports Medicine And Physical Fitness. 2003; 43 (2): 250-255.
49. Eri E. Futbol altyapı sporcularında algılanan ebeveyn tutumları ile başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Avrasya Spor Bilimleri Araştırmaları. 2018; 3 (2): 80-92.
50. Örel M.Z, Tezcan Kardaş N. Çocuklarını spora gönderen büyümede ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Kocaeli ili örneği. Egzersiz ve Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi. 2022; 2 (2): 82-95.

EXTENDED ABSTRACT

Motivation enables athletes to act on intrinsic or extrinsic motives to achieve their goals. Athletes maintain their motivation during challenging training sessions and competitions in order to improve their performance. Athletic performance is influenced by internal and external factors such as referees, coaches, equipment, nutrition, climate, strength, speed, endurance, perception, stress, panic, excitement and motivation. In addition to these, parental attitudes, which may vary according to the personal characteristics of athletes and parents, may affect athlete performance. Therefore, this study aims to examine the perceived achievement motivation and parental attitudes of amateur athletes. The sample of the study consisted of 420 (n=176 female and n=244 male) volunteer amateur athletes who actively participated in 3 different branches (n=155 soccer players; n=113 volleyball players and n=152 basketball players) in amateur sports clubs in Mardin province in the 2022-2023 season. The Sport Specific Achievement Motivation Scale was used to determine the perceived achievement motivation of the participants, and the Parental Attitude Scale was used to determine the attitudes of their parents. The data obtained were analyzed using SPSS 25.0 package program. As a result: There is no statistical difference in the gender variable in sport-specific motivation and parental attitudes scales and sub-dimensions, there is a statistical difference in the sub-dimension of avoiding failure in the sub-dimension of the sport-specific scale in the age variable, there is no statistical difference in the age variable in parental attitude and sub-dimensions, there is a statistical difference in the authoritarian attitude sub-dimension in the sub-dimension of the parental attitude scale in the maternal education status variable, there is a statistical difference in the sub-dimensions of avoiding failure and achieving success in the sub-dimension of the sport-specific motivation scale, It was determined that there was no statistical difference in the sports-specific motivation scale and its sub-dimensions in the variable of father's education status, there was a statistical difference in the democratic attitude sub-dimension of parental attitude sub-dimensions, there was no statistical difference in parental attitude and scale sub-dimensions in family income status, there was a statistical difference in the motivation to achieve success and motivation to achieve failure sub-dimensions of sports-specific motivation, there was a statistical difference in the democratic attitude sub-dimension of parental attitudes scale sub-dimension and in the achievement of success dimension of sports-specific motivation scale sub-dimensions according to sports branch.

Research Problem: Athletes maintain their motivation to increase and display their performance in a positive way in challenging trainings and competitions. Extrinsic and intrinsic factors affect athletic performance. On the other hand, personality traits of parents and parental attitudes affect athletes' performance. Considering all these, our study aimed to examine the perceived achievement motivation and parental attitudes of amateur athletes.

Research Group: The research group of our study consisted of 420 (n=176 female and n=244 male) volunteer amateur athletes (n=155 soccer players; n=113 volleyball players and n=152 basketball players) who actively participated in 3 different branches (n=113 volleyball players and n=153 basketball players) in amateur sports clubs in Mardin province in the 2022-2023 season.

Data Collection: The data of the analytical cross-sectional study were collected by using face-to-face interview method after obtaining approval from Aydın Adnan Menderes University Social and Human Sciences Research Ethics Committee.

Data Collection Tools: In the study, the Personal Information Form created by the researchers, the "Perceived Parental Attitudes Scale" developed by Kuzgun (1972) and revised by Eldeleklioğlu (1999), and the "Sports Specific Achievement Motivation Scale (SSAMS)" developed by Willis in 1982 and adapted into Turkish by Tiryaki and Gödelek (1997) were used.

Personal Information Forum: The Personal Information Form created by the researchers consists of 5 questions about the participants' family income, sportive branch, parents' attendance to competitions, number of siblings and father's education level.

Sport Specific Achievement Motivation Scale: The Sport Specific Achievement Motivation Scale (SSAMS) scale developed by Willis (1992) and adapted into Turkish by Tiryaki and Gödelek (1982) was used to determine the participants' Sport Specific Motivation. SÖBMÖ consists of 40 items and is a Likert-type scale that is graded as "never, very little, sometimes, quite a lot, always". There are 3 sub-dimensions in the SCSR: motive to show power (12 items), motive to succeed (17 items) and motive to avoid failure (11 items). The motive to show power sub-dimension ($\alpha=0.81$), the motive to approach success ($\alpha=0.82$), and the motive to avoid failure sub-dimension ($\alpha=0.80$) were calculated.

Parent Attitude Scale: The participants' perceived parental attitudes were measured using the 40-item Parental Attitude Scale (PAS) developed by Kuzgun (1972) and revised by Kuzgun and Eldeleklioğlu (2005). The PAS consists of three dimensions: democratic attitude (15 items), protective and demanding attitude (15 items) and authoritarian attitude (10 items). The internal consistency coefficients of the subscales of the ABTS were calculated as 0.89 for democratic attitude, 0.82 for protective-demanding attitude, and 0.78 for authoritarian attitude.

Research Model: Descriptive survey model was used in this study. Research that enables the determination of any issue about a subject is called descriptive research (23).

Data Analysis: The data obtained in the study were evaluated in SPSS 25.0 package program at 95% confidence interval and $p < 0.05$ significance level, and the significance of the difference between the averages of two independent groups in terms of a continuous variable specified by measurement was determined by Independent Sample T Test, and the significance of the averages of three or more independent groups was tested by One Way ANOVA from Independent K Sample Tests.

Result and Conclusions: There is no statistical difference in the gender variable in sport-specific motivation and parental attitudes scales and sub-dimensions, there is a statistical difference in the sub-dimension of avoidance of failure in the sub-dimensions of the sport-specific scale in the age variable, there is no statistical difference in the age variable in parental attitude and sub-dimensions, there is a statistical difference in the authoritarian attitude sub-dimension in the sub-dimension of the parental attitude scale in the maternal education status

variable, there is a statistical difference in the sub-dimensions of avoidance of failure and achievement of success in the sub-dimension of the sport-specific motivation scale, There is no statistical difference in the sports-specific motivation scale and its sub-dimensions in the variable of father's educational status, there is a statistical difference in the democratic attitude sub-dimension of parental attitude, there is no statistical difference in parental attitude and scale sub-dimensions in family income status, It has been determined that there is a statistical difference in the dimensions of motivation to achieve success and motivation to achieve success from failure from the sub-dimensions of sport-specific motivation, there is a statistical difference in the democratic attitude sub-dimension in the parental attitudes scale sub-dimension according to the sport branch, and there is a statistical difference in the achievement of success dimension in the sub-dimensions of the sport-specific motivation scale.